

דף ל"ב

מותר להבליע בעצמות במקום שעושים מעצמות כלים
מסתפקת הגמרא, האם מותר להבליע את דמי הבשר של מעשר בהמה של גדול, עם דמי העצמות. רבי חייא ורבי שמעון ברבי, האחד אמר שמבליעו, והאחד אמר שאין מבליעו. ומבארת הגמרא, שהם אינם חולקים. מי שאמר שאין מבליעים, מדבר בבהמה דקה שעצמותיה אינן ראויות לדבר. ומי שאמר שמבליעים, מדבר בבהמה גסה שעצמותיה ראויות לעשות מהם ידיות וקתות כלים. או שנאמר, ששניהם מדברים בבהמה גסה. במקומו של מי שאמר שמבליעים היו עושין כלים מעצמות. ובמקומו של מי שאמר שאין מבליעים לא היו עושין כלים מעצמות.

במעשר בהמה ובחרמים נא' "לא יגאל" נאמר "לא תפדה" ונמכר, במעשר נאמר "לא יגאל" ואינו נמכר לא חי ולא שחוט, לא תם ולא בעל מום. וכעת מבררת הגמרא, מנין לומדים מ"לא יגאל" הכתוב במעשר שמשמעותו למעט מכירה? אמר רב חננאל בשם רב, וכן אמר רב דימי בשם רבי יוחנן, במעשר בהמה נאמר "לא יגאל", ובחרמים ונאמר "ולא יגאל", מה שם מכירה עמו, אף כאן מכירה עמו. רב נחמן בר יצחק אמר לרב הונא בנו של רב יהושע ש"לא יגאל" הוא מופנה. שאם לא כן אפשר להקשות מה לחרמים שחלים על הכל, שאם החרים את הקדשים חל עליהם חרם ונותן לכהן כפי טובת הנאה שיש לו בהם. תאמר במעשר שאינו חל אלא על החולין³²⁵.

ושואלת הגמרא איזה "לא יגאל" הוא "והעברת" הוא מופנה מופנה? אם נאמר שלא יהיה כתוב "ולא יגאל" בחרמים ונלמד שחרמים שהם קדושים אינם נגאלים ממעשר שהוא קדוש ואינו נגאל³²⁶. אפשר להקשות מה למעשר בהמה שקדוש לפניו ולאחריו, במקרה שקרא לתשיעי עשירי ולאחד עשר עשירי הם קדושים! אלא שלא יהיה כתוב "ולא יגאל" בחרמים ונלמד שחרמים

325 ועוד שרם חל על כל העדר ומעשר אינו אלא עשירי. רש"י.

326 וי"ל שלומדים לחומרא או משום שבחרמים כתוב לא ימכר ומעמידים בהם לא יגאל. תוס'.

שהם קדושים אינם נגאלים, מבכור שהוא קדוש ואינו נגאל. אפשר להקשות מה לבכור שכן קדושתו מרחם! אלא שלא יהיה כתוב "לא יגאל" במעשר, ונלמד בגזירה שווה העברה העברה מבכור. כמו שבכור קדוש ואינו נגאל, אף מעשר קדוש ואינו נגאל, ו"לא יגאל" הוא מופנה. שואלת הגמרא, שאפשר לפרוך כמו שפרכנו שבכור הוא קדוש מרחם? ואומרת הגמרא שהכתוב "וְהַעֲבַרְתָּ" הוא מיותר ומופנה לגזירה שווה³²⁷.

לומדים גאולה מגאולה ולא פדיה שואלת הגמרא, מדוע לא לומדים בגזירה שווה גאולה גאולה את הבכור מחרמים! ואפילו שלא כתוב בבכור גאולה כתובה בו פדיה. ואומרת הגמרא שהגאולה הכתובה במעשר היא כתוב מופנה, ולכן לומדים אותו בגזירה שווה מחרמים. אבל בבכור "לא תפדה" אינו מופנה. מפני שצריכים את הכתוב לגופו וללמד על המעשר בגזירה שווה העברה העברה. ושואלת הגמרא מדוע אומרים ש"לא תפדה" בא לגופו והכתוב במעשר "לא יגאל" הוא מופנה, ללמוד גזירה שווה מחרמים. ולא אומרים להיפך? מבארת הגמרא, שלומדים גזירה שווה גאולה מגאולה, ולא לומדים פדיה מגאולה. שואלת הגמרא, הרי התנא דבי רבי ישמעאל אומר שלומדים בגזירה שווה "וְשָׁב הַכֹּהֵן" ו"בָּא הַכֹּהֵן" זו היא שיבה זו היא ביאה אף שאין המילים דומות? עונה הגמרא, שהיכן שאין כתוב מלה דומה ממש לומדים ממלה אחרת בעלת אותה משמעות. אבל כשאפשר ללמוד מאותה המלה לומדים ממנה ולא מאחרת.

שואלת הגמרא מדוע לא לומדים איסור מכירה בכור ממעשר בגזירה שווה העברה העברה מהמעשר שלמדו אותו בגזירה שווה גאולה גאולה מחרמים! ואומרת הגמרא שהכתוב : "כָּל חֵכֶם קִדָּשׁ קִדָּשִׁים הוּא", הוא אסור במכירה ולא בכור, ממעט את הבכור³²⁸. ושואלת הגמרא מדוע לא נאמר

327 ומופנה לגזירה שווה ללמד העברה העברה על מעשר שלא יגאל, ואין משיבין עליה. ולכך לא יגאל של מעשר הוא מופנה. רש"י.

328 גם לרבא שמתיר בסמוך שלא ימכר בחרמים לא צריך לומדים מהוא ולא בכור כמו שמוכח בפ"ק דתמורה (דף ה:). ואביי שמעמיד בפ"ק דתמורה הוא בהוייתו יהא דורש הוא ולא בכור ממה שסמך הוא לקדש קדשים שמשמע הוא בקדושתו יהא. תוס'.

שהכתוב "הוא" מיעט את המעשר?. אומרת הגמרא שמסתבר שהכתוב בא לרבות את המעשר בדין חרמים מפני שכתובה בו גאולה בחרמים ולמעט את הבכור שכתובה בו פדיה.

רבא א' "לא יגאל" הכ' בחרמים רבא אמר, בהכרח שהכתוב "לא יגאל" בחרמים הוא מיותר על מעשר. שכן אם החרמים הם בבית הבעלים, הם הקדש שאינו דומה לקדשי מזבח ואינו בפדיה³²⁹. ואם החרמים הם בבית הכהן, הם חולין והכהן יכול למכרם למי שירצה. כמו ששנינו בברייתא, חרמים כל זמן שהן בבית בעלים הרי הן כהקדש לכל דבריהם, שנאמר "כל חכם קדש קדשים הוא לה". נתנן לכהן הרי הן כחולין לכל דבריהם, שנאמר "כל חכם בְּיִשְׂרָאֵל לֶךְ יְהִי" הם ברשות כהן כשאר ממנו. ולמה התורה כתבה בחרמים "לא יגאל"? אם אינו ענין לחרמים תנהו ענין למעשר, שאינו נמכר. ולא אומרים תנהו ענין לבכור, מפני שמסתבר לומר שהכתוב בא למעשר שנאמרה בו גאולה כמו בחרמים.

רב אשי א' "לא יגאל" הוא לא רב אשי אמר, ש"לא יגאל" הכתוב במעשר הוא לא ימכר. ולומד כן ממה שכתוב "וְאִם הָיָה מִכֶּנֶס וְהָיָה הוּא וְתַמּוּכָתּוֹ יְהִי קֹדֶשׁ לֹא יִגָּאֵל". אימתי עושה תמורה? מחיים. אימתי אינו נגאל? מחיים. משמע שלאחר שחיטה נגאל, והרי צריכים העמדה והערכה? אלא שמחיים חמורה קדושתו יותר, ו"לא יגאל" הוא לא ימכר^{330 331}. שואלת הגמרא, מה נאמר למי שאמר שקדשי מזבח לא היו בכלל העמדה והערכה? ואומרת הגמרא שאומרים כך, האם יש דבר שאינו נפדה מחיים ונפדה לאחר שחיטה?. שואלת הגמרא, למה לא? אינו נפדה מחיים כשקדושתו חזקה, אבל נפדה לאחר שחיטה כשקדושתו קלה? מבארת הגמרא, אם אינו נפדה מחיים אפילו שיש

329 בספרים כתוב רבא אמר לא יגאל דחרמים לא צריך ורש"י גרס לא ימכר. ור"ת מפ' דהקדש נינהו שאפי' נפדו דשקדש קדשים משמע לו קדושת הגוף עד בואו ליד כהן. תוס'.

330 אלא ודאי אינו בתורת פדיון כלל ואינו קדוש לתפוס את דמיו בקדושה. ולא יגאל הוא לא ימכר ומשום שעשה בו מעשה חול נאסר. ומחיים שחמורה קדושתו אסור, לאחר שחיטה דאקלישא שהרי נשחט בחוץ לאכילת זרים מותר למכור. גאולה משמע בבעלים ותופס פדיונו. רש"י.

331 תוס' שואלים מדוע לא נעמיד במפרכסת שהרי היא כחיה לכל דבריה. וי"ל ששמא זו היתה חשובה כחיה אף לענין תמורה. והרב רבי שמעון מנייביל"א זצ"ל היה מפרש שכאן שנגמרה השחיטה כהלכתה לא חשובה מפרכסת כחיה והכל פירשתי במרובה (ב"ק דף עו.). תוס'.

בַּקְדוּשְׁתוֹ כַּח לְתַפּוֹס אֶת פְּדִיוֹנוֹ, הָאֵם הוּא נִפְדָּה לְאַחַר שְׁחִיטָה כִּשְׂאִין
בַּקְדוּשְׁתוֹ כַּח לְתַפּוֹס אֶת פְּדִיוֹנוֹ? וּמִכָּאֵן שׁ"לֹא יִגָּאֵל" הוּא לֹא יִמָּכַר הוּא.
שׁוֹאֵלֶת הַגְּמָרָא, מִדּוּעַ הַתּוֹרָה לֹא כָּתְבָה "לֹא יִמָּכַר"? עֲוֹנָה הַגְּמָרָא, שֶׁאִם
הַתּוֹרָה הִיתָה כּוֹתֶבֶת "לֹא יִמָּכַר" הִיָּינוּ אוֹמְרִים שֶׁמַּעֲשֵׂר אֵינוֹ נִמָּכַר מִפְּנֵי
שְׁעוֹשָׁה בּוֹ מַעֲשֵׂה חוֹל, אֲבָל הוּא נִפְדָּה מִפְּנֵי שְׁדַּמְיוֹ לְהַקְדֵּשׁ. וְהַתּוֹרָה
כָּתְבָה "לֹא יִגָּאֵל" לֹא־שֶׁאֵינוֹ נִמָּכַר וְאֵינוֹ נִפְדָּה.